

Brussel is wel een Geuze waard

U wil het Brussels Museum van de Geuze bezoeken? Deze wandeling leidt u door het oude en het nieuwe Brussel tot aan de deur van het Museum en van Brouwerij Cantillon die er gevestigd is.

De Grote Markt

Onze wandeling vertrekt aan het Stadhuis op de Brusselse Grote Markt.

Op de mooie binnenplaats (1) van het Stadhuis ligt een ster op de grond die wordt gebruikt als nulpunt om de afstand tussen Brussel en andere plaatsen te berekenen. Deze ster werd gemaakt met oude stenen die men er aantrof bij een restauratie. In de vloer van de binnenplaats staan ook de verschillende data van de bouw van het Stadhuis: 1402 - 1444 - 1705 - 1717. Achteraan op de binnenplaats zien we twee fonteinen die de twee rivieren symboliseren die door ons land stromen: de Maas en de Schelde.

Verlaat de binnenplaats en bewonder de Grote Markt (2). Het plein, dat door de Unesco tot Werelderfgoed werd uitgeroepen, bracht kunstenaars van over de hele wereld in vervoering. Herman Teirlinck, Victor Hugo, en nog een hele resem internationaal bekende schrijvers droegen de roem van dit plein uit over de vier windstreken.

We slaan rechts af in de richting van de Karel Bulsstraat. Kijk echter eerst eens links naar de huizen op de hoek met de Grote Markt. Vele mensen merken het niet op, maar 'De Ster' (3), links naast het stadhuis, staat op een arcade.

Naast 'De Ster' staat het huis 'De Zwaan' (4), dat je makkelijk kan herkennen aan de elegante vogel, die boven de voordeur prijkt. Vandaag is dit een chique restaurant, maar in het midden van de negentiende eeuw ging het er hier veel volkser aan toe. Karl Marx schreef hier in 1847 samen met Engels zijn "Kapitaal", en in 1875 werd hier ook de Belgische Werkliedenpartij opgericht, de voorloper van de SP-A.

Het derde huis is het "Brouwershuis" (5). Het kreeg zijn huidige vorm in 1698 tijdens de reconstructie van de Grote Markt. Het huis dat hier vroeger stond heette "De Hille", een verwijzing naar de lokale topografie. De eerste verwijzingen ernaar dateren van het einde van de dertiende en het begin van de veertiende eeuw. In de zestiende eeuw veranderde de naam in "Den Gouden Boom". Het was toen een van de eerste stenen huizen. Het behoorde eerst toe aan andere gilden, meer bepaald de huidevetters en de tapijtwerkers, en werd op het einde van de zestiende eeuw eigendom van de Brouwers. De Brouwersgilde bezat echter al een huis op de Grote Markt sinds de vijftiende eeuw.

Karel Bulsstraat

Nu dus de Karel Bulsstraat in. De arme Everaert 't Serclaes (6) moet je niet meer strelen, uw voorgangers hebben het brons al volledig weggewreven. Dit standbeeld herinnert eraan dat in de veertiende eeuw 't Serclaes Brussel teruggaf aan het Hertogdom Brabant toen de stad bezet was door de Graaf van Vlaanderen.

Nog in het begin van de straat herinnert een gedenkplaat op de muur van het stadhuis aan de vernietiging en de wederopbouw van het gebouw na het bombardement door de troepen van Lodewijk XIV in 1695.

Vruntstraat

Neem de Karel Bulsstraat en sla rechts de Vruntstraat in. Op de hoek, tegenover u, staat hotel Amigo (7).

De Amigo, of 'vrunte' in het Middelnederlands, was lange tijd de stadsgevangenis. 'Den Amigo', zoals de Brusselaars de gevangenis noemden, bleef bestaan tot kort voor Expo 58, maar moest toen plaats ruimen voor het huidige hotel.

De naam "Amigo" is in feite een foutieve vertaling van het woord "Vrunte", dat in het Middelnederlands "omheinde ruimte" en bij uitbreiding "gevangenis" betekende. De Spanjaarden verwarde "vrunte" met "vriendt" en vertaalden de straatnaam als "amigo".

Nog steeds op de hoek van de Vruntstraat en de Karel Bulsstraat duidt een bord (8) aan dat de bodem zich hier op 21,15 meter boven het zeeniveau bevindt.

Loop langs het hotel waarvan de achterpoort op de binnenplaats bewaakt wordt door twee kleine fonteintjes (9) in de vorm van leeuwen.

Draai rechts de Vruntstraat in tot op het volgende kruispunt. Op de hoek ziet u de fontein 'Den Spauwer' (10).

Vlak vóór de fontein ziet u een bronzen schelp. Op verschillende plekken in de stad werden deze schelpen in het voetpad ingewerkt. Ze tonen de weg, die de bedevaarders naar Santiago de Compostella (Spanje) volgden.

Kolenmarkt

Zet uw weg verder in de richting die de schelp aanduidt !

Tegenover het politiekantoor wordt de straat ongeveer één meter breder. De blinde muur, die zo ontstond, werd opgevrolijkt met een muurschildering (11) van kunstenaar François Schuiten.

De Zuidstraat, waar u op uitkomt, staat internationaal bekend als een mekka voor numismaten en filatelisten.

Steek de Zuidstraat over op een veilige manier, en blijf de smalle Kolenmarkt volgen.

Aan een volgend kruispunt komen vijf straten samen. Kruis de Platteste en de Verversstraat, en kies voor het laatste stukje Kolenmarkt. Je moet naar de afbeeldingen (12) van Victor Sackville en Ragebol kijken, die op twee blinde muren tegenover elkaar werden geschilderd. Dit project van de stad Brussel heeft twee doelen: de meer dan dertig muren vormen samen een hommage aan het Belgische beeldverhaal. Bovendien werden deze plekken, die er vroeger vaak verlaten bij lagen, opgefrest en werd de stad zo aangenamer voor Brusselaars en toeristen.

De eerste straat rechts (Bijstandstraat) vertoont een rare bult (13). Die ontstond nadat in het laatste kwart van de 19de eeuw de Zenne, het riviertje dat door Brussel kronkelde, weggesaneerd werd. Duizenden huizen langs de oevers werden gesloopt en het water werd door twee kaarsrechte, ondergrondse kokers gestuurd. Boven de ingekapselde rivier werden chique boulevards naar Parijs model aangelegd. Maar omdat de nieuwe kokers niet diep genoeg ingegraven werden, onstond er een verschil van meer dan een meter tussen het oude en het nieuwe stadswefsel. In de volksmond werden dit de Anspachbulten, genoemd naar de toenmalige burgemeester van Brussel.

Wat verder rechts staat de Kerk van Onze-Lieve-Vrouw van Goede Bijstand (14). De barokke kerk staat op het oud complex van Sint-Jacob, waar pelgrims op weg naar Compostella konden overnachten en rusten.

Net voorbij de kerk, in de Olivetenhof, loopt een ondiep watertje (15). Deze fontein moet eveneens herinneren aan de Zenne, die tot einde 19de eeuw vlak naast de kerk liep.

Olivetenhof

Sla links af en ga de Olivetenhof in. Blijf op de linkerkant van de straat die verderop Mussenstraat wordt. Links krijg je een mooi zicht op een onverwacht pittoresk stukje Brussel : de Gootstraat (16).

Mussenstraat

Gaat tot het einde van de straat. Op de hoek met de Zuidstraat trippelt Madame Chapeau (17) naar huis. Ze heeft net haar inkopen gedaan in de buurt, en bergt haar wisselgeld op. Madame Chapeau - volgens de burgerlijke stand Amélie Van Beneden - is een typisch personnage uit de Brusselse folklore. Ze is vooral bekend uit het toneelstuk "Bossemans en Coppennolle". Dit werk gaat over de rivaliteit tussen twee grote Brusselse voetbalploegen: Daring Molenbeek en Union Sint-Gillis. Op het einde van uw wandeling zult u bij Brouwerij Cantillon trouwens enkele fervente supporters van Union ontmoeten...

Draai rechts de Zuidstraat in.

Zuidstraat

Wanneer u het kruispunt met de Bogaardenstraat hebt overgestoken, moet u zich even omdraaien en de muurschildering van "Mijnheer Johan" (18) bekijken. Ze bevindt zich op de laatste "stock américain" van Brussel.

Als u verder wandelt ziet u op uw linkerkant de Académie des Beaux-Arts (19). Heel wat artiesten - architecten, beeldhouwers, schilders - hebben hier hun beroep geleerd. Om er maar enkele te noemen: de architect Victor Horta en de schilder Vincent van Gogh.

Wandel nu verder tot aan het Rouppeplein.

Rouppeplein

Dit plein is genoemd naar Nicolas Rouppe, de eerste burgemeester van Brussel na de Belgische onafhankelijkheid (1830-1838).

In het midden van het plein staat een fontein (20) met een vrouwenfiguur die de stad Brussel voorstelt. Het geheel werd ontworpen door onze 'schieven architect' Jozef Poelaert, de man die ook de Congreskolom en het Justitiepaleis ontwierp. De fontein verwelkomde vroeger de treinreizigers die in Brussel aankwamen. Hier bevond zich immers het allereerste Zuidstation (toen nog Bogaardenstation). Victor Hugo stapte er van de trein, net als alle andere passagiers uit Frankrijk. Op de hoek van de Zuidstraat met het plein verwijst het hotel "La Grande Cloche" (21) nog naar het uurwerk, dat iedereen tot spoed aanmaande.

Op nr 28 van het plein, op de rechterhoek, staat de voormalige ingang van de normaalschool Charles Buls (22). Als schepen van onderwijs besefte Buls het enorme belang van kwalitatief onderwijs in de volkstaal, en richtte een 'Ecole Modèle' op. Enkele oud-leerlingen zult u straks ongetwijfeld tegen het lijf lopen, want een Jean-Pierre van Roy volgde hier les en leerde er brouwersdochter Claude Cantillon kennen. Van het een kwam het ander, en Jean-Pierre zou door z'n huwelijk één van de meest "bruisende" brouwers van ons land worden.

Stalingradlaan

Neem de Stalingradlaan in het verlengde van de Zuidstraat.

Op nummer 24 bevond zich de privéwoning van de familie Wielemans-Ceuppens (23), een grote brouwersfamilie uit Brussel. Hun brouwerij op de Van Volxemlaan te Vorst sloot definitief de deuren in 1989. Het gebouw, dat lange jaren leeg bleef staan, is een pareltje van de Brusselse industriële architectuur. Momenteel is er een centrum voor hedendaagse kunst gevestigd (Wiel's), waardoor de brouwerij die honderd jaar geleden nog de belangrijkste van ons land was een nieuwe start heeft genomen.

Verder op de laan, op de rechterkant, wandelt u langs het Zuidpaleis (24). Het werd oorspronkelijk gebouwd als een enorme overdekte markt in combinatie met woningen, het werd later gebruikt door de stedelijke administratie en heeft nu een zeer gemengde functie: scholen, winkeltjes, sportinfrastructuur, woningen en kantoren hebben er vandaag onderdak gevonden.

Kijk aan de linkerkant ook eens naar de soms originele architectuur van enkele gebouwen, zoals het nummer 62 (25).

Op het einde van de Stalingradlaan blijft u op de stoep en slaat u rechts af. U loopt een klein eindje langs de Zuidlaan tot aan de Lemonnierlaan, die zich aan uw rechterkant bevindt en terug naar het stadscentrum leidt. Steek rechtdoor over aan het verkeerslicht.

Draai u even om en kijk naar het gebouw op de hoek. Vroeger heette het "Express-Midi", nu "Avenida" (26). Het werd in 1934 gebouwd door brouwerij Caulier. Boven aan de gevel ziet u een mooi stukje industriële archeologie: een reclame voor "Perle Caulier 28", het bekendste bier van de brouwerij. Brouwerij Caulier

ging in de jaren 1960 samen met brouwerij Impériale, die toen een buur was van Brouwerij Cantillon.

Daarnaast, op het nummer 214 van de Lemonnierlaan (27), ziet u het laatste Art Nouveauhuis van de laan. Het is een ontwerp van architect Ernest Blérot, die een tiental huizen in dezelfde stijl bouwde in de stad.

U staat nog steeds aan het verkeerslicht, laat nu de Lemonnierlaan achter u en steek de Zuidlaan over. Aan het einde van het tweede zebrapad komt u op de Poincarélaan. Deze dubbele laan vormt een stuk van de Kleine Ring rond het historisch centrum van Brussel, de "vijfhoek". Deze Kleine Ring volgt ongeveer het traject van de tweede stadsomwalling.

Op het einde van het tweede zebrapad slaat u rechts af en volgt u de Poincarélaan. Op nummer 77 bevindt zich het restaurant "La Grande Ecluse" (de grote sluis) (28). Deze sluis regelde vanaf 1871, na de overwelving van de Zenne, het niveau van de rivier. In de kelder en op de binnenplaats van het restaurant kunt u nog steeds de oude machines zien.

Luchtvaartplantsoen

Draai links het Luchtvaartplantsoen op. Het beeld dat u ziet, is het monument (29) ter ere van de kermislieden die sneuvelden tijdens de oorlogen. Erachter bevindt zich de schitterend gerenoveerde voormalige hoofdzetel van de 'Prévoyance Sociale' (nu P&V) (30), in Art Decostijl.

Wanneer u de straat rechts van dit gebouw volgt, loopt u in de L. Crickxstraat, waar nog heel wat andere mooie interbellumgebouwen staan. Steek het Pecqueurplein over in de richting van het braakliggende terrein, dat vroeger een remise van de Brusselse trams was. U bent nu in de Gheudestraat.

Op nummer 56 vindt u Brouwerij Cantillon en zijn Brussels Museum van de Geuze (31): het eindpunt van

uw wandeling. Kom binnen in de laatste actieve brouwerij van de hoofdstad en ontdek er het boeiende verhaal van de Lambik en van de Geuze.

Wij willen in het bijzonder Henri Sempo en François Samin bedanken voor het uitstippelen deze wandeling, alsook Jan Dorpmans, beheerder van het Brussels Museum van de Geuze. Lambert De Wijngaert van de "Belgische Brouwers", die ons het speciaal nummer van *Het Brouwersblad* bezorgde (september 1988) dat gewijd was aan de 300ste verjaardag van het Brouwershuis en dat als basis diende voor het stuk van de tekst dat aan dit gebouw gewijd is. Ten slotte willen we ook Johan Ponsaerts bedanken voor de vertaling en de correcties.

